

Sygn. akt IV KK 101/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

SSA del. do SN Krzysztof Eichstaedt

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Zbigniewa Siejbika
w sprawie **B. B.**

uniewinnionego od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 284 § 2 kk
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 14 listopada 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego
od wyroku Sądu Okręgowego w R.

z dnia 5 grudnia 2013 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w R.

z dnia 19 czerwca 2013 r.,

**I. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym;**

**II. zarządza zwrot na rzecz oskarżyciela posiłkowego A. O.
wniesionej opłaty od kasacji.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 19 czerwca 2013 r., oskarżony B. B. został uznany za winnego popełnienia przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. i za to skazany na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 2 lat próby oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. na karę grzywny w wysokości 150 stawek dziennych w kwocie po 10 zł każda. Ponadto na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązano oskarżonego do naprawienia w części szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego A. O. kwoty 5.103,54 zł.

Apelację od tego wyroku wniósł osobiście oskarżony. Po jej rozpoznaniu, Sąd Okręgowy, wyrokiem z dnia 5 grudnia 2013 r., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił B. B. od popełnienia czynu zarzuconego mu aktem oskarżenia.

Od powyższego wyroku kasację złożył pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego A. O., w której zarzucił rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa procesowego, to jest:

1. art. 284 § 2 k.k. poprzez uznanie oskarżonego za niewinnego tego, iż działając w okresie od sierpnia 2011 r. do 23 listopada 2011 r. w R. i miejscowości N. na terenie Republiki Czeskiej, przywłaszczył powierzone mu mienie w postaci samochodu marki Land Rover o wartości nie mniejszej niż 110.000 zł na szkodę A.O. w ten sposób, że wprowadził w błąd urzędnika czeskiego Urzędu Miasta N. co do faktu, że jest właścicielem pojazdu marki Land Rover nr rej. [...], w następstwie czego w dowodzie rejestracyjnym nr [...], wydanym 16 sierpnia 2011 r. w Republice Czeskiej wpisano, że jest właścicielem wymienionego pojazdu marki Land Rover, po czym 23 listopada 2011 r. zawarł w swoim imieniu z M. W. umowę sprzedaży w/w pojazdu, przekazując mu również nierzetelne oświadczenie z 23 listopada 2011 r., w którym wskazał, że zakupił ten pojazd w Czechach",

2. art. 413 § 2 pkt. 1 k.p.k., art. 424 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. poprzez nie rozważenie przy wyjaśnianiu podstawy prawnej wyroku odnośnie czynu z art. 284 § 2 k.k. definicji przestępstwa, unormowań zawartych w art. 284 § 2 k.k. oraz poglądów Sądu Najwyższego i nauki prawa karnego materialnego wskazanych w uzasadnieniu wyroku Sądu Rejonowego w R. z dnia 19.06.2013 r. w sprawie sygn. akt II K .../12,

3. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. i art. 410 k.p.k. i art. 424 k.p.k., poprzez dokonanie oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w sposób dowolny, bez respektowania zasad procesu, w tym przede wszystkim braku ukształtowania wydanego orzeczenia na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów bez uwzględnienia zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego niezbędnych przy dokonywaniu oceny całokształtu materiału dowodowego w sprawie, co miało ten wpływ na treść wydanego orzeczenia, że doprowadziło Sąd do ustalenia, iż brak jest dowodów popełnienia przez oskarżonego zarzucanego mu w akcie oskarżenia czynu, bowiem pomiędzy oskarżonym a oskarżycielem posiłkowym powstał spór o charakterze cywilnym, nie podlegający ocenie na gruncie prawa karnego i nie powodujący prawnokarnej oceny zachowania oskarżonego,

4. art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. poprzez oparcie rozstrzygnięcia jedynie na wersji zdarzeń przedstawionej przez oskarżonego w apelacji i całkowitym pominięciu przy ustalaniu stanu faktycznego sprawy zeznań złożonych przez oskarżyciela posiłkowego A. O. oraz zebranego materiału dowodowego w sprawie,

5. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. i art. 410 k.p.k. i art. 424 k.p.k., poprzez uznanie, iż oskarżony swoim zachowaniem nie popełnił przestępstwa przywłaszczenia, gdyż nie jest wystarczające samo rozporządzenie cudzym mieniem jak własnym, ale musi towarzyszyć wskazany wyżej zamiar włączenia rzeczy (mienia) do swojego majątku, w sytuacji, gdy oskarżony wystawił fakturę VAT - marża na której widnieje adnotacja „firma J. jest importerem w/w pojazdu oraz uzyskał CERTIFICAT DE CESSION D' UN VEHICULE, z którego jednoznacznie wynika, iż właścicielem pojazdu jest firma J. sp. z o.o., a nie oskarżyciel posiłkowy, prawowity właściciel i nabywca pojazdu, czym oskarżony wprowadził pojazd do swojego majątku jako środek trwały firmy J. sp. z o.o. w R.,

6. art. 7 k.p.k. w zw. z art 4 k.p.k. i art 410 k.p.k. i art. 424 k.p.k. przez uznanie, iż w obrocie prawnym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej mogą istnieć na ten sam pojazd marki Land Rover nr rej. [...] dwa dokumenty potwierdzające jego własność tj. dokument oryginalny będący w posiadaniu oskarżyciela posiłkowego, jak i dokument rejestracyjny w Polsce — dowód rejestracyjny, w którym stwierdzono własność pojazdu na rzecz M. W., który odstępując od umowy kupna

sprzedaży przeniósł uprawnienia własności na rzecz firmy oskarżonego — J. sp. z o.o. W tym stanie rzeczy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Okręgowej wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej, natomiast prokurator Prokuratury Generalnej występujący na rozprawie kasacyjnej wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania, wobec zasadności trzeciego zarzutu kasacji, podnoszącego naruszenie art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja zasługuje na uwzględnienie. Wprawdzie sposób sformułowania podniesionych w niej zarzutów budzi zastrzeżenia i to zarówno co do wskazanych przepisów prawa, jako naruszonych przez Sąd odwoławczy (art. 4 k.p.k., art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., art. 284 § 2 k.k.), jak również podania, na czym polegały zarzucane uchybienia, jednak zarzuty rażącego naruszenia art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. należy uznać za zasadne.

Rację ma bowiem skarżący, że odmienna ocena przestępności zarzucanego oskarżonemu i przypisanego przez Sąd pierwszej instancji czynu z art. 284 § 2 k.k., została przez Sąd odwoławczy dokonana z rażącym naruszeniem tych przepisów. Świadczy o tym, w pierwszym rzędzie, treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku, które nie spełnia wymagań określonych w art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 k.p.k. Jakkolwiek z art. 457 § 3 k.p.k. wynika, że w uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego należy podać jedynie czym kierował się sąd wydając wyrok oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za zasadne lub niezasadne, jednak w przypadku wydania orzeczenia o charakterze reformatoryjnym aktualizuje się obowiązek sporządzenia uzasadnienia w sposób określony w art. 424 § 1 k.p.k., a więc ze wskazaniem, jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych. Zatem w sytuacji, gdy sąd odwoławczy dokona zmiany zaskarżonego orzeczenia co do istoty, to jego obowiązkiem jest nie tylko wykazanie w uzasadnieniu wyroku realizacji nakazu wynikającego z treści art. 457 § 3 k.p.k., ale także spełnienia obowiązku wynikającego z treści art. 424 § 1 i 2 k.p.k. Wyrok w zmienionym

zakresie jest bowiem nowym rozstrzygnięciem, wymagającym uzasadnienia tak kompletnego, jak pierwszy zapadły wyrok, a więc przedstawiającego i wyjaśniającego sposób rozumowania sądu oraz faktyczne i prawne podstawy rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 grudnia 1997 r., V KKN 25/97).

Tymczasem Sąd Okręgowy ogólnikowo stwierdził, że przeprowadzone w sprawie dowody były niewystarczające do skazania oskarżonego za zarzucone mu przestępstwo. Podjęte przez oskarżonego czynności, sprowadzające się do zarejestrowania samochodu w Czechach, a następnie jego sprzedaż M. W., choć były niezgodne z prawem i przekraczały ramy zawartej z oskarżycielem posiłkowym umowy komisji, nie wyczerpały, zdaniem tego Sądu, znamion strony podmiotowej oraz przedmiotowej przestępstwa przywłaszczenia. Z faktu rejestracji pojazdu nie wynika bowiem, aby oskarżony w sposób bezprawny rozporządził tym samochodem i włączył go trwale do swego majątku. Z kolei sprzedaż samochodu M. W. mieściła się w ramach umowy komisji. Odstąpienie zaś przez kupującego od tej umowy oznaczało, że samochód był w dalszym ciągu oferowany do sprzedaży przez komisanta. Dlatego, wobec braku realizacji przez oskarżonego znamion występku z art. 284 k.k., należało uniewinnić go od popełnienia zarzuconego przestępstwa.

Nie ulega wątpliwości, że Sąd odwoławczy powinien w takiej sytuacji na nowo przeanalizować i ocenić wszystkie zgromadzone w sprawie dowody - zgodnie z zasadami określonymi w art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. - oraz przedstawić w uzasadnieniu tok rozumowania, jak również argumenty podważające stanowisko zaprezentowane w uzasadnieniu wyroku Sądu Rejonowego.

Przede wszystkim wnikliwego rozważenia wymagało, czy ustalone zachowanie oskarżonego, a więc zarejestrowanie powierzonego mu w ramach umowy komisji sprzedaży samochodu marki Land Rover na prowadzone przedsiębiorstwo J. sp. z o.o., a następnie przekazanie go na własność osobie trzeciej - sprzedaż M. W., rzeczywiście nie stanowiło przywłaszczenia tego samochodu.

Przypomnieć trzeba, że przywłaszczeniem w rozumieniu art. 284 k.k. jest bezprawne, z wyłączeniem osoby uprawnionej, rozporządzenie cudzą rzeczą ruchomą albo prawem majątkowym znajdującymi się w posiadaniu sprawcy, przez

włączenie jej do swojego majątku i powiększenie w ten sposób swego stanu posiadania lub stanu posiadania innej osoby, albo wykonywanie w inny sposób stosunku do nich uprawnień właścicielskich, bądź też ich przeznaczenie na cel inny niż przekazanie właścicielowi (por. wyrok Sądu Najwyższego z 20 maja 2014 r., II KK 3/14).

Bezprawne rozporządzenie cudzą rzeczą stanowi przywłaszczenie karalne na podstawie art. 284 k.k. tylko wówczas, gdy wskazuje na zamiar pozbawienia osoby uprawnionej własności tej rzeczy, bez żadnego tytułu i ekwiwalentu, w szczególności na zamiar uczynienia z niej swojej własności. Ten zamiar może urzeczywistniać się bądź w bezprawnym zatrzymaniu cudzej rzeczy na własność, np. przez odmowę zwrotu, zaprzeczenie otrzymania, zapewnienie o zwrocie, ukrywanie itp., bądź przekazanie tej rzeczy na własność osobie trzeciej (sprzedaż, zamiana, darowizna), bądź też na bezprawnym jej zużyciu, przerobieniu.

Gdyby więc oskarżony, jak przyjął Sąd odwoławczy, działał w ramach umowy komisji i chciał dotrzymać jej warunków to po pierwsze, nie powinien rejestrować samochodu na siebie, lecz (jeżeli rzeczywiście zgubił dowód rejestracyjny) poczekać na duplikat dowodu rejestracyjnego, który właściciel samochodu zresztą uzyskał we Francji. Ostatecznie, gdyby to było konieczne do sprzedaży samochodu w ramach umowy komisji, powinien (skoro i tak działał przez pełnomocnika) zarejestrować go na komitenta. Nie bez racji pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego twierdzi więc, że oskarżony składając przed czeskim urzędem komunikacji oświadczenie, iż jest właścicielem samochodu Land Rover, występując przed tym organem jako właściciel pojazdu (k. 64-68), a następnie oświadczając w pkt 2 umowy sprzedaży zawartej z M. W., że pojazd będący przedmiotem umowy stanowi jego własność (k. 25), działał jak właściciel a nie komisant.

Sąd Okręgowy tych dowodów, z naruszeniem art. 410 k.p.k., nie brał pod uwagę, nie analizował ich i nie oceniał. Pominął także dowód w postaci umowy sprzedaży samochodu sporządzonej na francuskim formularzu, który miał potwierdzać jego nabycie przez oskarżonego od podmiotu francuskiego (k. 57). „Dokument” ten, niezależnie od braku podpisów stron potwierdzających jego treść, jako tożsamy, co do formuły, z oryginalnym dokumentem przedłożonym przez

pokrzywdzonego (k. 13) miał - jak się wydaje - w zamyśle oskarżonego potwierdzać jego uprawnienia właścicielskie tej rzeczy. O tych wszystkich zabiegach - co istotne - oskarżony nie informował A. O., choć powinien go powiadomić już o zagubieniu dowodu rejestracyjnego. O tego czasu powinien ściśle współpracować z komitentem a nie podejmować „niestandardowe działania rejestracyjne”. Wystarczyło wszak poczekać na duplikat dowodu rejestracyjnego, który A. O. otrzymał.

Wobec powyższego trudno przyjąć, także w świetle doświadczenia życiowego, że zamiarem oskarżonego nie było trwałe włączenie przedmiotowego pojazdu do swego majątku, a tylko rozporządzenie nim zgodnie z umową komisju. Podkreślenia ponadto wymaga, że dla odpowiedzialności karnej oskarżonego za dokonanie przestępstwa określonego w art. 284 k.k. bez znaczenia jest zwrot samochodu A. O., gdyż istotny jest zademonstrowany wcześniej zamiar jego przywłaszczenia.

W konsekwencji, zaskarżone kasacją orzeczenie zapadło z naruszeniem wymagań wynikających z treści art. 424 § 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., gdyż Sąd odwoławczy orzekając odmiennie co do istoty sprawy nie odniósł się w uzasadnieniu wyroku do faktów i dowodów zgromadzonych w sprawie, mających istotne znaczenie w zakresie oceny prawnej zachowania oskarżonego. Nie czyniąc tego, ograniczając się do zanegowania odmiennego stanowiska Sądu a *quo*, nie wskazując przekonujących powodów, dla których uznał wnioski wyprowadzone przez ten Sąd z oceny zgromadzonego materiału dowodowego za wadliwe, dopuścił się także naruszenia art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. Stwierdzone uchybienia przekonują, że w postępowaniu odwoławczym w tej sprawie doszło do rażącego naruszenia wskazanych wyżej przepisów prawa procesowego, co miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku.

Kierując się powyższym należało uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W jego toku Sąd ten będzie zobowiązany do respektowania powyższych uwag. Jeżeli uzna, że zachodzi potrzeba orzeczenia reformatoryjnego, swoje stanowisko przedstawi w sposób odpowiadający standardom wynikającym z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 k.p.k., dokonując wnikliwej, kompletnej i

zgodnej z art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz prawidłowej oceny prawnej zachowania oskarżonego, z uwzględnieniem utrwalonego w orzecznictwie i piśmiennictwie rozumienia przestępstwa przywłaszczenia stypizowanego w art. 284 § 2 k.k.

Sąd Najwyższy działając na podstawie art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., ograniczył rozpoznanie kasacji do zarzutów naruszenia art. 7, art. 410 i art. 424 § 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., ponieważ było to wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych zarzutów było bezprzedmiotowe. Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku. O zwrocie opłaty od kasacji rozstrzygnięto zgodnie z art. 527 § 3 k.p.k.